

ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я НА ПРИРОДНИЧОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ПНПУ ІМЕНІ В.Г.КОРОЛЕНКА

Гриньова М.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Взаємопов'язані властивості процесу навчання здоров'язбережувальним технологіям студентів природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (релевантність професійному середовищу, інноваційність, комунікативність, трансформованість, комфортність, демократизація та випереджувачий розвиток) і його принципи (суб'єктності, неперервності, гуманізації, інтеграції, відкритості і динамічності, науковості, міждисциплінарності, індивідуалізації, проблемності, інноваційності, інтерактивності, креативності, самостійності, рефлексивності, орієнтації на здоров'язбережувальну діяльність) утворюють ядро методики навчання здоров'язбережувальних технологій на кафедрі біології та основ здоров'я людини.

На кафедрі застосовуються різні підходи до здоров'язбережувальних технологій майбутніх вчителів основ здоров'я. Серед них:

- особистісний – дозволяє забезпечувати навчання майбутніх вчителів здоров'язбережувальним технологіям як невід'ємної складової частини освітнього процесу майбутнього фахівця;
- системний – сприяє організації методики навчання майбутніх фахівців здоров'язбереженню, що характеризується структурністю, ієрархічністю і взаємозалежністю із професійним середовищем, а також дозволяє виділити компоненти навченості студентів здоров'язбережувальним технологіям та їх практичного втілення;
- акмеологічний – забезпечує формування у студентів групи якостей з метою особистісного професійного зростання студента, що проявляється в оволодінні ефективними технологіями здоров'язбереження діяльності в контексті неперервного особистісно-професійного розвитку для досягнення високого рівня продуктивності і професіоналізму;
- аксіологічний – спрямовує навчальний процес майбутніх вчителів на застосування здоров'язбережувальних технологій, для формування у них мотивацій і цінностей, що ґрунтуються на визнанні цінності здоров'я людини як однієї із базових;
- особистісно орієнтований – сприяє здійсненню диференційованого відбору засобів, форм і методів організації навчально-виховної діяльності у процесі навчання студентів до використання здоров'язбережувальних технологій, враховуючи їх особистісні та індивідуальні особливості, рівень інтелектуальної, ціннісно-смыслові готовності до навчання, самоосвіти і самовиховання;
- діяльнісний – визначає організацію діяльності головних суб'єктів освітнього процесу (викладачів і студентів) у єдності її стратегі-

чної, тактичної і операційної складових, сприяє виявленню сукупності педагогічних умов успішної підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів до здоров'язбережувальних технологій, а також розробці методики реалізації цих умов.

Найважливішим у характеристиці будь-якої технології, яка реалізується кафедрою біології та основ здоров'я людини, є те, наскільки вона зберігає здоров'я особистості, чи є вона здоров'язбережувальною. Поняття «здоров'язбережувальні технології» є якісною характеристикою освітніх технологій, які застосовують у процесі навчання викладачі кафедри.

Мета здоров'язбережувальних освітніх технологій навчання – забезпечити майбутнім вчителям з основ здоров'я можливість збереження здоров'я за період навчання на природничому факультеті, сформувані у них здоров'язбережувальні знання, уміння і навички, навчити використовувати одержані знання в повсякденному житті.

Вчений М.К. Смірнов класифікує здоров'язбережувальні технології таким чином:

- медико-гігієнічні технології;
- фізкультурно-оздоровчі технології;
- екологічні здоров'язбережувальні технології;
- технології забезпечення безпеки життєдіяльності;
- здоров'язбережувальні освітні технології.

Вчений стверджує, що здоров'язбережувальні освітні технології слід визнати найбільш значущими зі всіх перерахованих за ступенем впливу на здоров'я особистості. Головною їх ознакою є не місце, де вони реалізуються, а використання психолого-педагогічних прийомів, методів, технологій, підходів до вирішення проблем, що виникають у навчальному процесі.

І.А. Єрохіна визначає поняття «здоров'язбережувальні технології» в освіті як сукупність форм, засобів і методів, які направлені на досягнення оптимальних результатів в підтримці фізичного, психічного, етичного і соціального благополуччя людини, у формуванні здорового способу життя [1, с. 165]. І.В. Чупах розглядає дану дефініцію з лікувально-профілактичних заходів: заняття гімнастикою, аромо- і фітотерапія, музично- і арттерапія, лялькотерапія тощо. У дослідженнях М.Р. Валетова, А.Р. Вірабової, М.Є. Коржової, К.А. Оглобліна, О.В. Скородумової та інших вчених розглядається східний підхід до визначення поняття «здоров'язбережувальні технології», згідно з яким здоров'язбережувальні технології визначаються як медичні, гігієнічні та фізкультурно-оздоровчі заходи. На думку Т.В. Ахутіної, основними критеріями, згідно з якими педагогічна технологія може вважатися здоров'язбережувальною є: забезпечення навчальної мотивації; побудова навчання у відповідності з віковими особливостями психофізіологічного розвитку студента; недопущення форм важкого і вираженого стомлення.

Поняття «здоров'язбережувальна освітня технологія» – це система різних цілеспрямованих дій на цілісний навчально-виховний процес, який організований у рамках традиційної системи освіти освітньою установою для медико-психолого-педагогічної профілактики і корекції негативних психофізіологічних, психологічних і особистісних станів студентів.

Вчені В.Р. Кучма і М.І. Степанова визначають поняття «здоров'язбережувальні технології» як педагогічні технології навчання, які засновані на: вікових особливостях пізнавальної діяльності дітей; на оптимальному

рівні навчання; варіативності методів і форм навчання; рівномірному поєднанні рухових і статичних навантажень; навчанні в малих групах; використанні наочності і використанні різних форм надання інформації; створенні емоційно сприятливої атмосфери; формуванні позитивної мотивації до навчання («педагогіка успіху»); на культивуванні у школярів знань з питань здоров'я [2, с. 23].

Здоров'язберезувальні технології – це поліфункціональне поняття, яке є невід'ємної складової навчання студентів-медиків, що забезпечує необхідні умови для успішного вирішення державних завдань щодо відновлення, зміцнення, збереження здоров'я і формування здорового способу життя населення з урахуванням економічних, соціальних, медичних, педагогічних, психологічних та інших аспектів цієї проблеми.

Таким чином, особливості використання здоров'язберезувальних технологій у навчальному процесі майбутніх вчителів основ здоров'я мають включати сукупність знань і вмінь, які визначають результативність праці, об'єм навичок виконання завдання щодо формування основ здоров'я людини, її зміцнення, збереження, реабілітація та рекреація; єдність теоретичної і практичної готовності до розробки та впровадження здоров'язберезувальних технологій у процес виховання особистості.

Література

1. Ващенко О. М. Особливості формування у молодших школярів здоров'язберігаючих умінь і навичок. Сучасні технології навчання в початковій освіті : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (13-14 квітня 2006 р.) ред. кол. : З. Сіверс, О. Кононко, Е. Белкіна та ін. – К. : КМПУ ім. Б. Д. Гінченка, 2006. – С. 19-21.
2. Долженко Л. Взаємозв'язок фізичного здоров'я з морфо-функціональним статусом, фізичною працездатністю і підготовленістю студентів / Л. Долженко // Молода спортивна наука України. Зб. наук. праць. – Львів: ЛДІФК, 2006. – Вип. 10. – Т. 1. – С. 218-223.

ОСНОВИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ – БАЗА ДЛЯ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ «ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ»

Цебржинський О.І.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

На сьогодні з 10 випускників шкіл тільки 1 є практично здоровим. Це дуже страшна цифра – 90% хворої молоді, а якщо буде подовження терміну навчання до 12 років, то мабуть здорових випускників нам не бачити.

Одним з факторів зниження захворюваності є знання причин хвороб. Відомо, що механізми здоров'я та патології близькі: генетичні, екологічні, онтогенетичні, акумуляційні. Впливати можливо на екологічні механізми – впровадженням у свідомість кожного та його життя здорового способу життя; на генетичні механізми – генною інженерією у майбутньому, на онтогенетичні механізми – зараз через медицину (фармакологія та хірургія).

Основи здорового способу життя включають не тільки відмову від шкідливих звичок, а й слідування індивідуальним біоритмам, дотриму-